

fløgere og mere udvidet Dyrlæse af Videnskaben, og dernæst skulde være en Høiskole for Alt, hvad der kunde kaldes Realundervisning, og endelig en folkelig Høiskole, alt saa ret egentlig en Landbo Høiskole, men ikke saadan en, som vi hørte forleden Dag skulde komme fra Indenrigsministeriet, men som skulde laane Huus i Veterinærskolen, og egentlig derfra hente sine Kræfter. Hiint eneste Regjeringsforsøg paa at frembringe en frugtbar og levende Undervisning i alle Kredse blev imidlertid gvalet i Fødselen, og det var desværre den nuværende Dverfskoledirectur, som gvalte det, thi da han var Minister, fik han denne Sag filllet i Bero, og han har selv sagt her i Salen, at han forstod ved at stille en Sag i Bero reent at slaae den ihjel. Det er derfor rigtignok bestandigt min Mening, at ethvert Forsøg paa at ordne denne Sag vil være forgæves, saalange som man ikke kan beslutte sig til, idetmindste med Hensyn til, hvad man kalder Almuefakolen, at reise en Indretning, hvorfra man kan vente, at der i det Hele kan udgaae en folkelig Dplysning, medens der ogsaa de dannes, som skulde være stikkede til Lærere og Ledere i de mindre Kredse omkring i Landet, og det ikke blot for Børn, medens de vore op, thi dette er saamænd det Mindste, der kan og skal udrettes, det er meget Lidt fra Skolens Side; det er først, naar Børnene komme til Stjelsaar og Alder, og naar det unge Menneske begynder at spørge inde i sig selv, at det hjælper at svare dem til Dplysning af Livet; den første Undervisning skal derfor indskrænke sig til noget meget Lidt i Tidsubstrækningen, da det, at kjende Bogstaver og lægge dem sammen, som en æret Rigsdagsmand her har udtalt, læres bedst hos gamle Koner. Det kan vistnok være godt, at der er et Sted, hvor Forældre kunne sende deres Børn hen, naar det ikke er for slemt Veir, men de bør ikke drives dertil, eller mulcteres derfor, naar de undlade det, men de skulde blot have et Sted at sende Børnene hen, hvor der kan blive talt med dem, saaledes at deres Opmærksomhed kan vækkes og de kunne have menneskelig Fornøielse deraf, saa de efterhaanden komme til at føle, at de ere Mennesker og ikke høre til de Umælende, og faae

Lyst til at erhverve sig Kundskaber, hvad der jo vil være Tilfældet med de Fleste, og først da skal Undervisningen ret for Alvor tage sin Begyndelse. Skolelærerne paa Landet skulde derfor ingenlunde være saadanne, at de blot til Nød kunne lære Drengene at stavet i en Bog og skrive nogle Tal og Bogstaver osv., men de skulde være saaledes, at de kunne være Ledere for Ungdommen. (Andresen: Det skal Præsten være!). Ja, det er meget godt, men Præsten har iøvrigt sin egen Sphære, gid han kunde passe den og være sin Post voksen. Enhver vil dog vistnok indrømme mig, at Præsten dog ikke kan indskrænke sin Synskreds og heller ikke sin Virksomhed til de unge Mennesker fra det 16de til det 20de Aar, som er den egentlige Tid til Skolegang, men han skal dog vel see paa Menneskets Trang og Larv i enhverformhelst Alder, lige til de blive 90 Aar, og saa mener jeg ogsaa, at han har sin egentlige Sphære i hvad der for mig slet ikke er Lust, at der virkelig ogsaa er et Forhold nemlig mellem Jorden og Himmelen, imellem Mennesket og Gud; og dertil skulde jo Præsterne vistnok ogsaa være langt mere baade levende og folkelige og virkende i samme end de sædvanlig ere, men ligesom Skolelærerne især have Ungdommen i en vis Alder at virke paa, saaledes, hvad enten den ærede Cultusminister siger, det er forskrækkelig „radical“ eller ikke, vedkjender jeg mig dog den Dverbevisning, at det ret egentlig er Livet i denne Verden, i vort Forhold til os selv og til vore Omgivelser, der skal ophyses i Skolen, thi Troes-Sagen, som jeg vistnok satter høi Priis paa, den lader sig ikke lære, lader sig i Skolen hartad kun forqvæle og fordærve, ligesom der da ikke har været noget mere Fordærveligt for Christendommen og for al Religion, end at Troes-Sagen er gjort til Udenadslæsning og Lectielæren i Skolerne.

J. A. Hansen: Med Hensyn til, hvad der fra flere foregaaende Talere er yttret om, at denne Lov nu var fremkommen, medens der ikke var fremkommet lignede Lovforslag angaaende Skolens indre Væsen eller angaaende en Omordning af den Naade, hvorpaa vort Almuefakolevæsen nu bestaaer, skal jeg i det Væsentlige navnlig henholde mig til det, der er